Právny Obzor
čís. 6., roč. XIX./1936.

Dr. Alexander Darvas, advokát v Košiciach:

Či sa premení kaučná hypotéka poznámkou exekučného práva (vykonateľnosti) v hypoteku obyčajnú?

(Pripomienky k rozhodnutiu Najvyššieho súdu v Brne zo dňa 30. IV. 1935 čís. Rv III 328/33 Úradná sbierka 2069.)

I.

§ 65 uh. poz. kn. por. vychádzajúc zo zásady speciality predpisuje síce, že záložné právo možno zapísať len na sumu číselne určenú, ale z tohoto pravidla preca pripúšťa tú výnimku, že možno hypotekárne zaistiť také pohľadávky, ktoré môžu vyplývať zo zmenkového alebo tovarového úveru, alebo z podujatého vedenia pokladnice alebo inej agendy, alebo z titulu ručenia alebo hradenia škody pre prípad nedodržania nejakej smluvy. V takom prípade sa zapíše do pozemkovej knihy tá najvyššia suma, po ktorú má siahať úver alebo ručenie. Takéto hypotekárne záložné právo nazývame, na rozdiel od hypotekárneho záložného práva pre individuálne určenú, číselne vymedzenú pohľadávku (obyčajnej hypotéky), kaučným alebo úverovým hypotekárnym záložným právom, krátko kaučnou alebo úvernou hypotékou.[1])

Na základe tohoto výnimočného a v podrobnostiach nerozvinutého ustanovenia poz. poriadku hospodársky život vytvoril kaučnú hypotéku v mohútnu ustanovizeň. Hlavnou príčinou toho bolo, že peňažné ústavy k vôli väčšej mobilite kapitálovej aj vtedy poskytovaly pôžičky vo forme zmenkového úveru, krytého kaučnou hypotékou, keď vnútornej povahe úveru by bola viac hovela forma obyčajnej hypotéky.[2])

Zákonodárstvo však zostalo pozadu za vývojom tejto ustanovizne a až na niektoré ustanovenia exekučného zákona ponechalo jej vývoj úplne sudcovskej praxi. Táto prax v nedostatku príslušnej zákonnej opory bola veľmi kolísavá. Tak najmä čo sa týka možnosti prevodu kaučnej hypotéky, respektive pozemnoknižného zápisu zmeny, nastalej v osobe dlžníka, menila sa takmer dľa jednotlivých pozemnoknižných súdov, čo malo za následok značnú neistotu. Túto právnu neistotu zväčša odstránilo syce rozhodnutie právnej jednotnosti uhorskej Kúrie zo dňa 19. II. 1916 čís. 8, ale to len málo pomohla, lebo odôvodnenie tohoto rozhdnutia vyrieklo, že osoby zúčastnené na právnom jednaní, slúžiacom za základ kaučnej hypotéky musia byť individuálne určené, z čoho samo rozhodnutie vyvodzovalo výslovne len ten dôsledok, že do právneho pomeru nemôže vstúpiť iný dlžník miesto pôvodného dlžníka, ale prax vykladala toto rozhodnutie všeobecne tak, že ani miesto pôvodného veriteľa nemôže vstúpiť nový veriteľ. Rozhodnutie teda znemožnilo každú zmenu nie-

[1]) Po nemecky Kautions- alebo Kredit- alebo Höchstbetragshypothek. Dľa terminologie maďarského zákonného článku XXXV. z roku 1927 zodpovedá pojmu kaučnej hypotéky v tomto článku prejednávanej název keretbiztositéki jelzálogjog (rámcové kaučné hypotekárne záložné právo).

[2]) Srovnaj Dr. Bernát Sichermann, A biztositéki jelzálogjog (kaučná hypotéka), Jogállam, ročník XIII. čís. 5.

len v osobe veriteľa, ale aj v osobe dlžníka a tým úplne zbavilo kaučnú hypotéku spôsobilosti obratu. To bol stav ustanovizne kaučnej hypotéky v dobe prevratu a v tom stave sa stala v smysle zakona zo dňa 28. X. 1918 čís. 11. súčiastkou právnej sústavy na Slovensku.

Úverový život terajšieho Maďarska netrpel dlho púta, ktoré mu vložilo toto rozhodnutie Kurie, lebo už zák. čl. XV. z roku 1925 oprávnil vlastníka nehnuteľnosti, aby disponoval poradím hypotekárneho záložného práva zapísaného po výšku zaniklej, ale ešte nevymazanej pohľadávky, taktiež aby si podržal pri výmaze hypotekárneho záložného práva poradie za dobu jednoho roka. Toto — i keď len okľukou — vo väčšine prípadov umožnilo dosiahnutie toho hospodárskeho cieľu, ku ktorému slúži prevod kaučnej hypotéky, menovite aby v tom istom poradí sa zaistila hypotekárna úhrada pre úverový pomer zmenený osobou veriteľa alebo dlžníka. Zák. čl. XXXV. z roku 1927 šiel ešte ďalej, lebo nielen že zaisťuje vlastníkovi nehnuteľnosti dispozičné právo nad poradím zaniklej hypotekárnej pohľadávky, ale povoľuje aj neobmedzene zmenu jak v osobe veriteľa, tak i v osobe dlžníka, taktiež premenu kaučnej hypotéky v hypotéku obyčajnú a naopak, ba aj rozšírenie kaučnej hypotéky na pohľadávky vzniklé z iného právneho pomeru, než je označený v kaučnej alebo úverovej listine — čím dodal kaučnej hypotéke najväčšiu mieru obratuschopnosti.

Ani v starom Rakúsku nebolo zákona, ktorý by bol podrobne upravil ustanovizeň kaučnej hypotéky. Základ institúcie bolo aj tam len krátke a s citovaním ustanovením uh. poz. poriadku takmer doslovne sa shodujúce ustanovenie § 14 obecného zákona pozemnoknižného čís. 95/1871, ale tam bola situácia pre hospodársky život preca výhodnejšia, lebo viedeňský Najvyšší súd v svojom plenárnom rozhodnutí zo dňa 22. VI. 1915 čís. 276/15 prez. práve opačne vyriekol, že ak je prevoditeľný základný pomer, na zabezpečenie ktorého slúži kaučná hypotéka, tak je prevoditeľná spolu s ním aj kaučná hypotéka, ďalej: lebo §§ 33 a nasl. III. dielčej novely k obecnému zákonníku občanskému daly vlastníkovi nehnuteľnosti právo dispozície nad poradím vyplatenej hypotekárnej pohľadávky, takže prevod kaučnej hypotéky nerobil žiadnych ťažkostí ani na strane veriteľa, ani na strane dlžníka. Taký je právny stav v historických zemiach aj dnes.

Ako z toho vysvitá, právny poriadok na Slovensku zaostal v otázke ustanovizne kaučnej hypotéky až do najnovšej doby nielen za právnou sústavou historických zemí, ale aj za sústavou dnešného Maďarska, lebo tu úverový život bol spútaný ešte vždy takým rozhodnutím uh. Kúrie, ktoré v Maďarsku už dávno neplatilo. Práve preto hospodársky život Slovenska vítal skutočne ako vykúpenie plenárne rozhodnutie Najvyššieho súdu v Brne zo dňa 3. XII. 1934, čís. 912/32 prez. ktoré z dvoch opačných rozhodnutí zaujalo stanovisko rozhodnutia viedeňského Najvyššieho súdu a vyrieklo, že prípustný je i prevod kaučnej hypotéky na nového veriteľa pod podmienkou, že sa na neho prevádza základný pomer, za ktorý kaučná hypotéka ručí a že povaha pomeru takýto prevod pripúšťa. Rozhodnutie toto v svojom odôvodnení dáva ešte zvlášť výraz tomu, že ačkoľvek zmenu osobného dlžníka v základnom pomere nemožno do knihy pozemkovej zapísať, ale aj bez takého zápisu je prípustné, aby na miesto pôvodného dlžníka vstúpil do úverového pomeru nový nabyvateľ nehnuteľnosti, keď povaha tohoto pomeru vôbec pripúšťa zmenu v osobe dlžníka. Takto je umožnené, aby u takých právnych pomerov, ktoré podľa svojej povahy nie sú viazané k osobe pôvodného veriteľa alebo dlžníka, nastala zmena v osobe veriteľa alebo dlžníka bez toho, žeby bola dotknutá platnosť kaučnej hypotéky. Týmto je teraz už aj v slovenskej právnej sústave zaistená obratuschopnosť kaučnej hypotéky.

II.

Ale netrvalo dlho uľahčenie, ktoré vyvolalo práve spomenuté rozhodnutie Najvyššieho súdu v Brne, lebo nedávno vyšlo v Úradnej sbierke tohoto súdu v nadpise citované rozhodnutie, ktoré môže spôsobiť

právnu neistotu v otázke hypotekárnej úhrady a tým zase ochromiť hypotekárny úver. Dľa tohoto rozhodnutia »vyhovuje platnému právu názor odvolacieho súdu, že sporná kaučná hypotéka stratila pozemnoknižným poznačením exekučného práva po výšku Kč 150.000.— a prísl. svoj charakter ako kaučná hypotéka a stala sa hypotékou pre túto určitú, číselne vymedzenú a vykonateľnú pohľadávku. Zaplatením tejto pohľadávky zaniklo ipso jure individuálne záložné právo žalovanej, čomu by nemohlo zabrániť ani jednostranné vyjadrenie veriteľa, že si chce podržať záložné právo, vložené po výšku už zaplatenej pohľadávky, cieľom zabezpečenia pozdejších pohľadávok. Dodatočný výmaz poznačenia dotyčného exekučného práva nemôže mať za následok oživnutie po práve už zaniklého kaučného záložného práva žalovanej«. Ba čo viac rozhodnutie bolo v Úradnej sbierke sdelené s takým skutkovým stavom, ktorý vzbudil zdanie, akoby rozhodnutie bolo vyriekło za zaniklú kaučnú hypotéku po výšku 200.000.— Kč vloženú na tom základe, že na ňu bolo po výšku 150.000.— Kč poznačené exekučné právo a táto čiastka bola vyplatená. V tomto chápaní vyvolalo rozhodnutie v bankových kruhoch skutočne rozrušenie, lebo je zvykom, že keď aj vložený kaučný rámec je úplne vyčerpaný, pre šetrenie útrat banka nežaluje svoju celú pohľadávku, ale len menšiu čiastku tejto, na pr. z úverovej istiny 1,000.000 Kč žaluje len čiastku 200.000 Kč. Pri zmienenom chápaní by však plynulo z rozhodnutia, že sa kaučná hypotéka vložená po výšku 1,000.000 Kč scvrklo v obyčajnú hypotéku na 200.000 Kč tým, že exekučné právo bolo na ňu poznačené po výšku 200.000 Kč, čo znamená toľko, že banka svoju hypotekárnu úhradu po výšku 800.000 Kč stratila. Znám takú pražskú banku, ktorá s poukazom na toto rozhodnutie Najvyššieho súdu zakázala už svojím filiálkam na Slovensku prevádzať takúto prax a dala im úpravu, aby žalovaly vždy celú pohľadávku. Ako však som zistil nahliadnutím do príslušných rozsudkov nižších stolíc, správny smysel tohoto rozhodnutia Najvyššieho súdu je bezpochybne ten, že kaučná hypotéka sa premení v hypotéku obyčajnú a zanikne následkom vyplatenia len do výšky tej čiastky, ohľadom ktorej exekučné právo bolo poznačené.

Spomenuté rozhodnutie však i v tom smysle je na veľkú ujmu úverového života. Jako už bolo spomenuté, banky poskytujú hypotekárne pôžičky väčšinou vo forme zmenkového úveru, zaokrytého kaučnou hypotékou a je v terajšej hospodárskej kríze každodenným prípadom, že dlžník, najmä vonkovský ľud, hlási sa k prolongácii svojej zmenky len vtedy, keď banka zmenku už zažalovala, exekúciu previedla a na kaucnú hypotéku dala exekučné právo poznačiť. Doteraz banky takéto zmenky bez prekážok prolongovaly a pokračovaly v úverovom pomere s dlžníkom, lebo nevidely právnej prekážky, aby mohly po výmaze poznačeného exekučného práva použiť hypotekárnej úhrady i pre novšie zmenky. Spomenuté rozhodnutie vylučuje možnosť takýchto prolongácií a núti banky, aby takýto úverový pomer zrušily s konečnou platnosťou a svoje pohľadávky vymáhaly napriek tomu, že udržanie úverového pomeru by bolo jak v záujme banky, tak v záujme dlžníka.

Ba čo viac: právne pravidlo, vyrieknuté v tomto rozhodnutí môže mať v niektorých prípadoch za následok aj bezdôvodné ukrátenie hypotekárneho veriteľa. To dokazuje už sám sporný prípad, rozriešený práve týmto rozhodnutím, v ktorom veriteľ, ačkoľvek zo základného právneho pomeru mal ešte ďalšie pohľadávky, stratil hypotekárnu úhradu po výšku 150.000 Kč tým, že viedol exekúciu súčasne na hnuteľnosti i na nehnuteľnosti dlžníka a 150.000 Kč-ová pohľadávka dostala úhradu z výťažku hnuteľností. Alebo predstavme si tento prípad: Banka povolí továrnikovi zmenkový eskontný úver vo výške 1,000.000 Kč, na ktorý továrnik dáva čiastočnú hypotekárnu úhradu takým spôsobom, že na svoju nehnuteľnosť v hodnote 600.000 Kč dá vložiť kaučnú hypotéku po výšku 600.000 Kč. Továrnik sa dostane do finančných ťažkostí, banka žaluje zmenky prijímateľmi nehonorované tak proti týmže ako i proti továrnikovi, vedie exekúciu, a poznačením exekučného práva na kaučnú hypotéku vyčerpá rámec 600.000 Kč. Pozdejšie z exekúcií vedených

proti prijímateľom, na oné zmenkové pohľadávky, pre ktoré bolo exekučné právo poznačené, dostane sa banke úplnej úhrady, to jest 600.000 Kč, čím jej pohľadávka po výšku tejto čiastky zanikne. Vo smysle spomenutého rozhodnutia zaniknutím pohľadávky 600.000 Kč zanikla aj kaučná hypotéka a v dôsledku toho nemôže byť použitá na zaokrytie ešte nezažalovanej respektíve ešte nepoznačenej 400.000 Kč-ovej pohľadávky banky. Iný prípad: banka poskytne obchodníkovi úver po výšku 100.000 Kč, zaokrytý kaučnou hypotékou a zvlášť ešte kryciou zmenkou. Podľa obsahu kaučnej úvernej listiny je banka oprávnená v prípade neplatenia svoju pohľadávku dľa svojej ľubovôle na základe zmenky alebo bežného účtu uplatňovať. Dlžník neplatí, banka žaluje zmenku a dlžník cieľom preťahovania platenia sa bráni. Banka na základe druhostupňového potvrdzujúceho a v smysle § 509 Osp. bez ohľadu na dovolanie vykonateľného rozsudku vedie exekúciu a dá exekučné právo poznačiť po výšku 100.000 Kč na kaučnú hypotéku. III. st. súd ale žalobu z dôvodu vadnosti zmenky zamietne, čím zmenková pohľadávka ako taká zanikne. Ak obstojí, že poznačením exekučného práva kaučná povaha zaniká a kaučná hypotéka sa premení v obyčajnú hypotéku, má táto kaučná hypotéka pre jej accessornú povahu zaniknúť nielen vtedy, keď dlžník svoju pohľadávku zaplatí, ale aj vtedy, keď pohľadávka zaniká z iného dôvodu. Márne má teda banka právo tú istú pohľadávku, jako vzdor zamietnutiu zmenkovej žaloby materiálne i naďalej trvajúcu na základe bežného účtu obecnoprávnou cestou znova uplatňovať, lebo hypotekárnej úhrady nemôže už viac použiť, keďže táto podľa toho, čo bolo uvedené, zanikla.

Vo všetkých týchto prípadoch pozbyl teda veriteľ hypotekárnej úhrady bez toho, žeby bol z nej obdržal akéhokoľvek uspokojenia, hoci jeho pohľadávka ešte trvá, respektíve má zo základného pomeru ešte takú ďalšiu pohľadávku, ktorou by bol mohol hypotekárnu úhradu čerpať.

Rozhodnutie Najvyššieho súdu vyrieklo zmienené právne pravidlo bez bližšieho odôvodnenia s dogmatickou určitosťou, čo svedčí pri tom, že Najvyšší súd ho pokladá za nepochybné. Ale tie neuspokojivé následky, ktoré môžu plynúť z užívania tohoto právneho pravidla, vzbudzujú pochybnosti o jeho správnosti. Preto myslím, že nerobím zbytočnú prácu, keď rozoberiem, či toto právne pravidlo má základ v pozitívnom práve, alebo či vyplýva z právnej povahy a z určenia ustanovizne kaučnej hypotéky.

III.

Citované právne pravidlo spája viaceré normy v jednu logickú reťaz, cieľom správnej analýzy ktorých bude treba najprv vymedziť rozdiel medzi obyčajnou a kaučnou hypotékou, taktiež podstatu poznámky exekučného práva a len potom skúmať, plynie-li z poznámky exekučného práva zánik kaučnej povahy, z tohoto posledného premena kaučnej hypotéky v hypotéku obyčajnú a konečne zo zaplatenia poznačenej pohľadávky konečnoplatný zánik hypotekárneho záložného práva?

Rozdiel medzi kaučnou hypotékou a obyčajnou hypotékou záleží v tom:

1. posledná slúži na zaistenie pohľadávky individuálne určenej a vyplatením tejto zanikne, naproti tomu kaučná hypotéka do výšky vloženej maximálnej sumy zaokrýva všetky pohľadávky vzniklé zo základného právneho pomeru, takže táto hypotéka nezanikne vyplatením jednotlivých pohľadávok, aj keby súhrn týchto dosiahol vloženú maximálnu sumu, lebo na miesto týchto môžu vstúpiť behom trvania právneho pomeru nové pohľadávky, ale kaučná hypotéka zanikne len zaniknutím samého zaisteného právneho pomeru a všetkých z neho vzniknuvších pohľadávok,[3])

[3]) Z toho istého dôvodu dlžník nemôže proti vyplateniu vloženej maximálnej sumy požadovať výmazné povolenie od veriteľa, jestli tento

2. u obyčajnej hypotéky už sám pozemnoknižný vpis dokazuje jestvovanie pohľadávky; naproti tomu u kaučnej hypotéky nemôže sa veriteľ za účelom dokazovania svojej pohľadávky odvolávať na pozemnoknižný vpis, lebo tento vpis dokazuje len jestvovanie právneho pomeru, z ktorého môže vzniknúť pohľadávka pre veriteľa, ale nie súčasne aj to, že pohľadávka skutočne povstala,[4])

3. konečne: pohľadávka zaistená obyčajnou hypotékou stojí pod ochranou publicae fidei, totiž kto dôverujúc pozemkovej knihe dobromyseľne nadobudne hypotekárnu pohľadávku úplatným právnym úkonom, voči tomu sa nemôže vlastník dovolávať toho, že pohľadávka splnením alebo následkom inej príčiny zanikla a že záložné právo figuruje v pozemkovej knihe len nominálne; naproti tomu pravidlá ochrany dobromyseľného pozemnoknižného nadobudnutia sa na kaučnú hypotéku nerozširujú, nabyvateľ kaučnej hypotéky nenadobudne už jedine na základe dôvery v pozemkovej knihe pohľadávku po výšku zapísanej čiastky, lež jeho práva z hyp. záložného práva sa riadia podľa skutočného jestvovania pohľadávky.

Takto učí prevažujúca nauka[5]) a tak rozlišujú od seba tieto dve hyp. záložné práva novšie cudzozemské zákonodárne diela, jako na pr. nemecký občiansky zákoník a aj už citovaný maďarský zákon o hyp. záložnom práve.[6])

Pozemnoknižný poriadok neobsahuje výslovného ustanovenia, či možno v pozemkovej knihe pri kaučnej hypotéke vyznačiť, že veriteľovi skutočne vznikla zo zaisteného právneho pomeru v rámci zapísanej maximálnej sumy pohľadávka alebo, jako to hovoria rakúski respektíve českí právníci, že záložné právo po výšku istého obnosu »sa stalo existentným«. Vyvinula sa ale praeter legem tá prax, že takéto vyznačenie je prípustné. Stáva sa to buď tým spôsobom, že v rámci zapísanej najvyššej čiastky záložné právo sa do výšky číselne určenej individuálnej pohľadávky vloží, alebo že sa pri kaučnej hypotéke poznamenáva, že sa táto stala existentnou po výšku číselne určenej individuálnej pohľadáv-

---

má zo zaisteného právneho pomeru pahľadávku maximálnu sumu prevyšujúcu. Jedinou výnimkou je, jestli vlastník nehnuteľnosti je rozlišnou osobou od dlžníka, kedyže môže požadovať vydanie výmazného povolenia už aj vtedy, keď složil zapísanú najvyššiu čiastku. Srovnaj viedeňský Najvyšší súd 9153/83, maďarská Kúria 7313/28, maďarský zákon o hypotekárnom záložnom práve § 76.

[4]) U obyčajnej hypotéky podľa § 192, odst. 4 ex. zák. pohľadávka na istine sa má vradiť aj v prospech toho veriteľa, ktorý sa k poradovému pojednávaniu nedostavil, kdežto u kaučnej hypotéky podľa § 191, posl. odst. ex. zák., veriteľ, ktorý svoju pohľadávku na poradovom pojednávaní nenapočíta, má byť pominutý pri určovaní poradia.

[5]) Srovnaj Dr. Heinrich Klang, Kommentar zum allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuch, stránky 253 a nasl., Dr. Armin Ehrenzweig, System des österreichischen allgemeinen Privatrechts, Sachenrecht, strany 460 a nasl. a výborný článok Dra Eduarda Fischera — Colbrieho, Über Kautions- und Kredithypotheken, Juristische Blätter, ročník 1926, číslo 13.

[6]) § 1184 nemeckého občianskeho zákoníka: »Eine Hypothek kann in der Weise bestellt werden, dass das Recht des Gläubigers aus der Hypothek sich nur nach der Forderung bestimmt und der Gläubiger sich zum Beweise der Forderung nicht auf die Eintragung berufen kann (Sicherungshypothek)«. § 63 maďarského zákona o hyp. záložnom práve: »Jelzálogjogot követelés biztositására akként is lehet alapitani, hogy a jóhiszemü telekkönyvi szerzés védelmének szabályai a jelzálogból való kielégités tekintetében a biztositott követelésre nem terjednek ki, a hitelező követelésének bizonyitása végett a telekkönyvi bejegyzésre nem hivatkozhatik és a hitelezőt vagy bárkit a jelzálogjognál fogva megillető jogok csupán a követelés szerint igazodnak (biztositéki jelzálogjog)«. Slovensky: »Hypotekárne záložné právo k zaisteniu pohľadávky možno aj tak zakladať, že pravidlá ochrany dobromyseľného pozemnoknižného nadobudnutia v

ky, — ku ktorým zápisom samozrejme je treba dlžníkom vystavenej a vkladuschopnej listiný.[7]) Pre ten prípad, keď sa vedie exekúcia na nehnuteľnosť v rámci kaučnej hypotéky pre pohľadávku vzniklú zo zaisteného právneho pomeru, sám exekučný zákon predpisuje„ že sa má poznačiť exekučné právo po výšku vymáhať sa majúcej pohľadávky na túto hypotéku, — ktorá poznámka v podstate tiež nie je ničím iným, než pozemnoknižným vyznačením pohľadávky, vzniklej zo základného právneho pomeru.[8])

Bolo-li vyznačené či už na základe prehlásenia dlžníka, alebo poradom exekúcie, že sa kaučná hypotéka stala existentnou po výšku určitej, číselne vymedzenej pohľadávky, tak učia niektoré všeobecne užívané kommentáre, že sa tým kaučné záložné právo po výšku vyznačenej pohľadávky premenilo v záložné právo obyčajné.[9]) Avšak myšlienku nerozvíjajú a nevysvetľujú podrobnejšie, aké sú právne následky tejto premeny, menovite či premena nastane vo všetkých alebo len jednotlivých vzťahoch, označených tu vyššie pod bodom 1.—3. Najmä mlčia o tom, či vyznačenie pohľadávky vzniklej zo základného právneho pomeru možno z pozemkovej knihy dodatočne vymazať a týmto výmazom kaučnú povahu obnoviť. Naproti tomu nie menšia autorita, než Exner učí v svojom základnom diele, písanom o hyp. záložnom práve, že k pozemnoknižnému vyznačeniu pohľadávky vzniklej zo zaisteného právneho pomeru sa neviaže zvláštny právny účinok a že po zaplatení pohľadávky má byť vymazané toto vyznačenie, nie však kaučné záložné právo samo.[10]) Podľa Fischera-Colbrie, ktorý pripúšťa len poznačenie, má poznačenie len ten účinok, že dokazuje voči osobnému dlžníkovi, prípadne voči vlastníkovi nehnuteľnosti jestvovanie pohľadávky, avšak nenabýva pre pohľadávku ochranu publicae fidei. Z toho vidieť, že ohľadne právnych následkov pozemnoknižného vyznačenia pohľadávky, vzniklej z právneho pomeru nemôžeme hovoriť a nejakom jednotnom právnom ponímaní v literatúre.

V samom pozitívnom práve nenájdeme opory k určeniu týchto právnych následkov. Pozemnoknižný poriadok, ktorý vôbec mlčí o prípustnosti takého zápisu, podľa ktorého kaučná hypotéka sa stala účinnou

---

ohľade uspokojenia z hypotéky sa nevztahujú na zaistenú pohľadávku, veriteľ nemôže za účelom dokazovania svojej pohľadávky sa odvolávať na pozemnoknižný vpis a práva z hyp. záložného práva veriteľovi alebo hocikomu prislúchajúce sa riadia len podľa pohľadávky (zabezpečujúca hypotéka)«. — Treba poznamenať, že tak nemecky občiansky zákoník, ako aj maďarský zákon o hyp. záložnom práve upravujú kaučnú hypotéku, v našom článku pojednávanú ako jedon druh zabezpečujúcej hypotéky v užšom smysle pod názvom Höchstbetragshypothek, maďarsky: keretbiztositéki jelzálogjog.

[7]) Tak Dr. Heinrich Bartsch, Das österr. allg. Grundbuchsgesetz, VI. vydanie strany 249 a nasl., Dr. Jos. Bohuslav a Antonín Hartman, Sbírka příkladů knihovních žádostí a usnesení, strana 279. Naproti tomu Klang, Ehrenzweig pripúšťajú len vklad, dľa Fischera — Colbrie je prípustná len poznámka, pri čom ale nie je vylúčené, aby kaučná hypotéka na výslovnú žiadosť strán bola premenená v hypotéku obyčajnú.

[8]) Srovnaj § 135, odst. 2 a § 136 slov. ex. zák. a § 89 českého exekuč. řádu. Najmä v českom exekučnom řáde javí sa pregnantne táto povaha poznámky exekučného práva (vykonateľnosti), poneváč v sústave tohoto exekučného řádu je nadobudnutie hyp. záložného práva pre jednu vykonateľnú pohľadávku (nútené sriadenie zástavného práva) samostatným druhom exekúcie na nehnuteľnosť.

[9]) Srovnaj Bartsch, Klang, Ehrenzweig tamtiež, — hoci nevyslovujú dosť určite, či táto premena nastáva automaticky, alebo či o to majú strany žiadať zvlášť.

[10]) Dr. Adolf Exner, Das österreichische Hypotekenrecht: »Solche Eintragungen, (deren die Gesetze nirgends erwähnen), kommen zwar vor als s. g. Intabulationen per juxtam, auch wohl Anmerkungen, aber sie

po výšku číselne určenej pohľadávky, samozrejme nemôže mať ustanovenie ani o tom, čo je právnym následkom takéhoto zápisu, menovite či zrušuje kaučnú povahu, ani o tom, v akej miere sa dotýka zánik takto zapísanej pohľadávky trvania kaučnej hypotéky samej. Niet o tom ustanovenia ani v iných písaných právnych prameňoch našich, ba ani v rakúskom obecnom zákoníku občanskom, ustanovenia ktorého o nabývaní a zániku pozemnoknižných práv sú v smysle §§ 21 a 156 dočasných súdnych pravidiel používané i na území republiky, kde platí bývalé uhorské právo. Čo sa týka obzvlášť poznámky exekučného práva, § 142 ex. zák. spája s ňou len ten právny účinok, že pozdejší vklad alebo záznam vlastníckeho práva nemôže hatiť ďalší priebeh exekúcie, teda že v exekúcii možno pokračovať i proti novému vlastníkovi. Ale nehovorí ani o zániku kaučnej povahy, ani o premene kaučnej hypotéky v hypotéku obyčajnú.

Ča sa však týka súdnej praxi, ani v predprevratovej uhorskej, ani v slovenskej judikatúre som nenašiel sem sa vzťahujúce rozhodnutie a i keď nie je vylúčené, že niektoré osamotené rozhodnutia ušly mojej pozornosti, sotva môže byť reči o vytvorení stálej súdnej praxi, i keď nemožno poprieť, že v právnej verejnej mienke, trebárs nie dosť povedome, jednako žije také ponímanie, že poznámka exekučného práva absorbuje kaučnú hypotéku, avšak so zákonitým alebo teoretickým odôvodnením toho pojatia som sa nikde nestretol. Rakúsku súdna prax mal som príležitosť prezrieť, len pokiaľ sa na ňu odvolávajú citované komentáre. Sem dopadajúce rozhodnutie som ani tam nenašiel. Jedine v novšej českej judikatúre som objavil také rozhodnutie, menovite rozhodnutie Najvyššieho súdu zo dňa 2. X. 1931, čís. R I 718/31, Sb. n. s. 11049, ktoré sa zaoberá otázkou premeny a súhlasne s rozhodnutím v nadpise označeným vyrieka, že poznačením exekučného práva kaučná hypotéka premení sa v hypotéku pre určitú, číselne vymedzenú a vykonateľnú pohľadávku. A odôvodňuje to takto: »Rečeným knihovným zápisom o vyčerpaní a o vykonateľnosti úverových hypoték vykonateľnými pohľadávkami v ňom uvedenými prejavila vymáhajúca strana jasne svoju vôľu pokladať úverový pomer, k jehož zaisteniu úverové hypotéky boly určené, za skončený a úver plne vyúčtovať týmito vykonateľnými pohľadávkami. Na tento knihovný zápis mohli spoliehať nielen dlžník jako druhá smluvná strana, ale i tretie osoby, ktoré snáď hodlaly poskytnúť na nemovitosť ďalší úver. Bolo by porušením zásady dôvery v stav verejnej knihy, keďby vymáhajúci veriteľ mohol prez oné prehlásenie účtovať v rámci úverových hypoték iné pohľadávky a uplatňovať potom pre vykonateľné pohľadávky svoje právo k uspokojeniu v poradí poznámky o zahájení dražebného pokračovania podľa § 135 ex. řádu. Vymáhajúca veriteľka mohla preto v rámci hypotéky ,ktorá pôvodne ovšem bola hypotékou úverovou, ale potom sa stala poznámkou v pozemkovej knihe hypotékou pre určité, číselne vymedzené a vykonateľné pohľadávky, účtovať len tieto vykonateľné pohľadávky, nie však pohľadávky iné a to i s útratami len do čiastky, na ktoré úverové hypotéky úhrnne znely«. Týmto odôvodnením budem sa zaoberať nižšie, tu si poznamenajme len toľko, že toto rozhodnutie, ktoré pravdepodobne slúžilo za vzor pre rozhodnutie v nadpise uvedené, neopiera sa ani samo o nejaké pozitívne právne ustanovenie, ale vyvodzuje svoje riešenie z právnej povahy kaučnej hypotéky.

A teraz skúmajme bližšie i my, či vyplýva prejednávané právne pravidlo z právnej povahy kaučnej hypotéky?

---

sind h. z. Tage rechtlich überflüssig, da die Pfandhaftung selbst davon nicht abhängt und die Grösse der Gesamtbelastung durch den eingetragenen Höchstbetrag für den Verkehr ohnehin zum voraus klargestellt ist. Wo freilich eine Juxta-Einverleibung vorliegt, muss im Tilgungsfalle auch deren Löschung bewilligt werden, aber das eine ist so gleichgiltig, wie das andere«. (strana 618, poznámky 2 a 3).

IV.

Kaučná povaha kaučného hypotekárneho záložného práva záleží v tej jeho vlastnosti, že nezaokrýva individuálne určenú pohľadávku, ale z právneho pomeru vzniklé všetky pohľadávky, a to tak, že vyplatené alebo ináč zaniklé pohľadávky z kaučného rámca vypadajú a na miesto nich vstupujú, respektíve môžu vstúpiť nové pohľadávky. V pozemkovej knihe zapísaná maximálna suma znamená len najvyššiu hranicu hypotekárneho uspokojenia, ináč ale rozsah hypotekárnej úhrady riadi sa podľa pohľadávok vzniklých z právneho pomeru a fluktuje podľa ich stavu. Z toho nasleduje, že táto fluktujúca kaučná povaha trvá až dotiaľ, dokiaľ z právneho pomeru nové pohľadávky vôbec vzniknúť môžu, totiž dokiaľ strany právny pomer neukončia a číselne konečnoplatne neurčia pohľadávky, z neho pre veriteľa vzniklé, slovom, pokiaľ právny pomer nezlikvidujú, — kedyže potom kaučná hypotéka sa stabilizuje, lebo teraz už slúži výlučne k zaisteniu konečnoplatne určených, t. j. likvidovaných pohľadávok.

Ale toto stabilizovanie kaučnej hypotéky vôbec neznamená, že sa ona tým premenila v hypotéku obyčajnú. Tu vyššie sme totiž videli, že kaučná hypotéka zanikne len zrušením samého právneho pomeru a z toho vzniklých všetkých pohľadávok. Pred vyrovnaním pohľadávky, určenej jakožto výsledok likvidácie nemôže teda byť reči o zániku kaučnej hypotéky. Likvidovaná pohľadávka môže byť menšia, než zapísaná maximálna suma, môže sa s ňou srovnávať, ale môže ju aj prevyšovať.

Ak likvidovaná pohľadávka neprevyšuje maximálnu sumu, vtedy jej vyplatením zaniká síce kaučná hypotéka, ale nie preto, žeby sa bola premenila v hypotéku obyčajnú, ktorá zánikom pohľadávky nutne zaniká, ale preto, lebo sám právny pomer, ako aj z neho vzniklé všetky pohľadávky zanikly a v takom prípade hypotekárne záložné právo i podľa pravidiel vzťahujúcich sa na kaučnú hypotéku zaniká.

Keď ale likvidovaná pohľadávka prevyšuje maximálnu sumu, márne zaplatí dlžník túto sumu, táto platba kaučnú hypotéku nezruší, naproti tejto platbe dlžník výmazné povolenie požadovať nemôže, lebo ako sme vyššie videli (poznámka 3), kaučná hypotéka, i keď len po výšku maximálnej sumy, preca zaokrýva celú pohľadávku, javiacu sa jako výsledok prevedenej likvidácie, tedy i tú čiastku, ktorá prevyšuje maximálnu sumu. Keď na pr. zapísaná maximálna suma činí 100.000 Kč, likvidovaná pohľadávka ale 150.000 Kč, môže veriteľ poznačiť exekučné právo na kaučnú hypotéku síce len po výšku 100.000 Kč, ale vyplatením tejto sumy hypotekárne záložné právo nezaniká, lež uvoľnený rámec slúži ďalej k zaokrytiu zbytku 50.000 Kč. To jest, maximálna suma je len pri realizovaní hypotéky smerodajná potiaľ, že veriteľ z dražebného výťažku nemôže nad jej výšku uspokojenie požadovať, dokiaľ ale z právneho pomeru má ešte nevyplatenú pohľadávku, môže nárokovať toto uspokojenie bez ohľadu na to, jaké uspokojenie sa mu dostalo predtým z iného majetku dlžníka. Je teda zrejmé, že fikcia premeny kaučnej hypotéky v hypotéku obyčajnú je neudržiteľná, poneváč by z nej nasledovalo, že kaučná hypotéka zaplatením maximálnej sumy v každom prípade konečnoplatne zanikne, čo ale — ako vidíme — neobstojí.[11])

[11]) Srovnaj Dr. Andrej Nizsalovszky, A jelzálogjog jogszabályainak magyarázata, (Výklad právnych pravidiel hyp. zál. práva) strana 264: Ha a jogviszony megszüneséig keletkezett több követelés összege a keretet meghaladja, bizonytalan, hogy végeredményben mely követelések fognak a jelzálogjogból kielégitést kapni. Ha ugyanis valamely követelés kielégitést kap, a többi követelések biztositására a jelzálogjog a maga egészében fog szolgálni és ha a követelés megszünése folytán a keret egy része üresen marad, az üres keretnek az a szerepe mégis megmarad, hogy a mellékköveteléseket biztositja. (Slovensky: Keď súčet viacerých pohľadávok, vzniklých do ukončenia právneho pomeru prevyšuje rámec, je neisté, ktoré pohľadávky dojdú v konečnom výsledku uspokojenia z hy-

Z tohoto zistenia vyplývajú teraz už samy od seba tieto konklúzie ohľadne jednotlivých viet tu prejednaného právneho pravidla:

Kaučnú povahu nezrušuje poznačenie exekučného práva, lež likvidovanie právneho pomeru, a to vzhľadom na akcesornú povahu hyp. záložného práva neodvisle od toho, či sa poznačí v pozemkovej knihe exekučné právo po výšku likvidovanej pohľadávky, alebo nie. Poznačenie exekučného práva je podľa toho najvýš len registráciou, ale nie príčinou zániku kaučnej povahy. A keď i obstojí, že veriteľ obyčajne vtedy vedie exekúciu na nehnuteľnosť, slúžiacu za hypotéku a vtedy dá poznačiť exekučné právo, keď právny pomer už zlikvidoval, preca nie je ešte vylúčené, aby aj bez zániku právneho pomeru vymohol exekúciou niektorú z toho vzniklú pohľadávku svoju.[12]) Z pozemkovej knihy samej nikdy však nevysvitá, či tá pohľadávka, pre ktorú bolo exekučné právo poznačené, je výsledkom respektíve úplným výsledkom prevedenej likvidácie, alebo či je len jednotlivou pohľadávkou, vzniklou z právneho pomeru. Preto na základe samej poznámky exekučného práva sa nikdy nedá zistiť, či kaučná povaha prestala, ale strana, ktorá sa toho dovoláva, musí to v každom prípade ešte zvlášť dokázať.

Poznámkou exekučného práva kaučná hypotéka nepremení sa v hypotéku obyčajnú. Táto fikcia je úplne mylná. Len toľko obstojí, že poznámka exekučného práva absorbuje príslušnú časť kaučného rámca tým spôsobom, že táto časť jakoby prilnie k poznačenej pohľadávke, s ňou spolu je z rámca oddeliteľná a postupiteľná, možno na ňu nabývať nadzáložného práva,[13]) ináče ale vyplatením pohľadávky pôvodný objem kaučného rámca sa automaticky obnoví a slúži k zaisteniu ostatných pohľadávok, vzniklých z nákladného právneho pomeru. Poznámka exekučného práva môže sa z pozemkovej knihy aj vymazať, čím nastane aj formálne stav ako pred poznámkou. Niet zákonnej prekážky výmazu a to tým menej, lebo s hľadiska exekučného pokračovania poznámka exekučného práva je len púhym právnym krokom k realizovaniu hypotéky, vymáhajúca strana môže však od započatej exekúcie kedykoľvek odstúpiť.[14]) Ba poznámka exekučného práva neviaže veriteľa ani pri rozvrhu dražobného výťažku nehnuteľnosti. Dľa § 191, posl. odst. exekučného zákona je totiž veriteľ len na poradovom pojednávaní povinný pod ná-

---

potéky. Keď totiž niektorá pohľadávka bude zaplatená, slúži hyp. zál. právo v svojej celosti k zaisteniu ostatných pohľadávok a keď následkom zániku pohľadávky ostáva časť rámca nevyplnenou, zostane úkolom prázdneho rámca, aby zaisťoval vedľajšie pohľadávky, na náš predmet aplikovane: ďalšie pohľadávky).

[12]) Na pr. banka, ktorá v súvislosti s nájomnou smluvou na viac rokov uzavrenou vydala prenajímateľovi záručný list ohľadne prípadného poškodenia predmetu nájmu, seba však ohľadne svojho regresného nároku zaistila kaučnou hypotékou na iných nehnuteľnostiach nájomníka, vedie exekúciu na túto nehnuteľnosť pre čiastku, vyplatenú za nájomníka, pri čom záručný pomer trvá i naďalej.

[13]) O premene v obyčajnú hypotéku môže byť teda reči najviac v tom vzťahu, že pozemková kniha dokazuje teraz už aj jestvovanie poznačenej pohľadávky a že ochrana publicae fidei sa rozprestiera i na túto pohľadávku.

[14]) To všetko sa vzťahuje aj na ten prípad, keď pozemnoknižné vyznačenie toho, že v rámci kaučnom stala sa niektorá pohľadávka účinnou, deje sa na základe prehlásenia dlžníka, či už vkladom alebo poznámkou. Keď komentáre učia o premene v hypotéku obyčajnú, nebadajú, že táto fikcia vyhovuje len potiaľ, pokiaľ likvidovaná pohľadávka nepresahuje maximálnu sumu, kdežto keď túto prevyšuje, vedie fikcia k výšoznačeným kontroverzným následkom. Správne podotýka preto Fischer-Colbrie, že k tomu, aby sa kaučná hypotéka premenila v hypotéku obyčajnú, je treba, aby táto premena bola na žiadosť strán výslovne zapísaná do pozemkovej knihy.

sledkami pominutia napočítať svoju pohľadávku, to jest spomedzi pohľadávok vzniklých z právneho pomeru označiť tú, pre ktorú chce použiť hypotekárneho uspokojenia a práve tak, ako je oprávnený poznámku exekučného práva z pozemkovej knihy dať vymazať, môže i na rozvrhovom pojednávaní žiadať, aby táto poznámka bola pominutá.

Jedine na tom základe, že poznačená vykonateľná pohľadávka bola vyplatená, kaučná hypotéka nezanikne, práve tak ako vyplatenie inej, z právneho pomeru vzniklej, ale v pozemkovej knihe nevyznačenej pohľadávky neprivodí jej zaniknutie. Toto zaniknutie nastane len zánikom právneho pomeru samého a všetkých pohľadávok, z neho vzniklých. Vyplatením poznačenej vykonateľnej pohľadávky nastane len uvoľnenie príslušnej časti kaučného rámca a tento slúži k zaisteniu ďalších pohľadávok vzniklých z právneho pomeru.

Nakoľko samo o sebe ani poznačenie exekučného práva neprivodí zánik kaučnej povahy, ani zaplatenie poznačenej vykonateľnej pohľadávky nemá za následok zánik kaučnej hypotéky samej, prirodzene odpadá tá otázka, či možno oživiť kaučnú hypotéku výmazom exekučného práva.

Z toho vidieť, že v rozhodnutí Najvyššieho súdu čís. Rv III 328/33 vyrieknuté právne pravidlo neplynie ani z právnej povahy kaučnej hypotéky, ba naopak, že je s tou v zrejmom rozpore.

Čo sa týka rozhodnutia čís. R I 718/31, podľa toho, čo bolo uvedené, aspoň teoreticky i ono argumentuje mylne s fikciou premeny v obyčajnú hypotéku, ale ináč stojí na správnom zásadnom podklade, nakoľko zánik kaučnej povahy odvodzuje z ukončenia právneho pomeru. V tomto vzťahu podporuje teda toto rozhodnutie skôr stanovisko vyložené v tomto článku, než v rozhodnutí čís. Rv III 328/33.

Jedine stanovisko v tomto článku vyložené môže zodpovedať podstate a právnemu určeniu ustanovizne kaučnej hypotéky, čo ukazuje aj to, že pri tomto stanovisku je vylúčená možnosť toho, s materiálnou pravdou nesrovnateľného právneho stavu, že veriteľ, ktorý zo zaisteného právneho pomeru má ešte nevyrovnanú pohľadávku, pozbyl by hypotekárnej úhrady bez toho, že by z nej bol dostal trebárs i len halier uspokojenia.

Poneváč teda prejednávané právne pravidlo nemá opory ani v pozitívnom práve, ani v právnej povahe inštitúcie kaučnej hypotéky, nemôže byť uznané za správne a je odôvodnené, aby Najvyšší súd svoje stanovisko revidoval.

V.

Ačkoľvek to s vecou úzko nesúvisí, dotknul som sa v I. časti článku otázky prevodu kaučnej hypotéky preto, aby som ilustroval, ako zaostalo slovenské právo v tomto smere za právnym poriadkom v Čechách, alebo aj v Maďarsku. Túto zaostalosť označené plenárne rozhodnutie Najvyššieho súdu neodstránilo úplne, lebo pre úverový život na Slovensku znamená ešte stále veľkú ujmu to, že musí postrádať právnu ustanovizeň dispozície s pozemnoknižným poradím. Preto už s hľadiska právnopolitického bolo by odôvodnené, aby súdna prax vykladal kaučnú hypotéku v takom voľnejšom duchu, ktorý by učinil túto ustanovizeň čím pružnejšou a k uspokojeniu potrieb hypotekárneho úveru čím spôsobilejšou. Tento cieľ by sledovalo predovšetkým to, keby Najvyšší súd upustil od fikcie, že veriteľ poznačením exekučného práva prejavuje vôľu zrušiť úverový pomer a keby zánik kaučnej povahy činil závislým od výslovného a k tomu smerujúceho prejavu vôle strán respektíve veriteľa, čo by umožnilo pokračovanie v úvernom pomere bez zreteľu na zažalovanie pohľadávky vzniklej z úvehového pomeru a na poznačenie exekučného práva. Záujmy hyp. veriteľov nasledujúcich v ďalšom poradí to poškodiť nemôže, leho títo musia počítať s tým, že veriteľ kaučný rámec úplne vyčerpá, väčšie uspokojenie však než maximálna suma nemôže obdržať veriteľ ani vtedy, keď úver opätovne obnoví.

Avšak to, že som sa obšírnejšie zaoberal s ustanovizňou kaučnej hypotéky v súvislosti s prejednaným právnym pravidlom, má aj iný dôvod. Chcem aj touto cestou vyvolať pozornosť justičnej správy na súrnu potrebu podrobného normovania tejto ustanovizne. Kaučná hypotéka je jedným z dôležitých pilierov úverového života, ktorý práve preto má byť pevným a uchráneným všetkých otrasov, ktoré by mohly vzniknúť z prípadného kolísania judikatúry. Keď sa v iných štátoch tvorí o hyp. záložnom práve zvláštny kodex a v tomto zákoníku sa venuje kaučnej hypotéke lví podiel, vtedy niekoľko riadkové ustanovenie § 65 poz. poriadku ani u nás nemôže byť dostačujúce.

Podrobná úprava institúcie patrí do občanského zákoníka a k tomu by bola teraz pri príprave čsl. obč. zákoníku i vhodná príležitosť. Bohužiaľ neobsahuje vydaná osnova o kaučnej hypotéke ani jediného § a dôvodová zpráva neuspokojuje ani tým, že úpravu tejto institúcie vyhradila snáď zvláštnemu zákonu. Osnova teda institúciu, k veľkej škode úverového života, takmer bagatelizuje. Istota hypotekárneho úveru a úplnosť zákoníka rovnako vyžadujú, aby tento nedostatok osnovy bol doplnený aspoň teraz v poslednej hodine.

Dr. Josef Frydrych, soudní rada v Litoměřicích:

Před novelisací občanského řízení soudního a řízení exekučního.

(Oblast práva uherského).

Ministerstvo spravedlnosti vypracovalo osnovu zákona o novelisaci některých ustanovení zákonů o soudní příslušnosti, o občanském řízení soudním, o řízení exekučním a o soudní organisaci. Zákon má nabýti účinnosti dnem 1. ledna 1936 a přispěti k urychlení civilního řízení ve všech zemích republiky.

Pokud jde o zemi Slovenskou a Podkarpatoruskou, obsahuje osnova tyto důležité změny dosavadních norem:

A) zákon. článek I. z roku 1911 se mění a doplňuje takto:

1. Před soudy okresní budou náležeti (§ 1 č. 2,2 písmeno i) spory o závazky z nemanželského zplození, zejména spory alimentační, a vůbec veškeré spory o výživné, k němuž je někdo podle zákona povinen.

V zemích historických změněno obdobné ustanovení § 49 2 jur. normy.

2. § 7 má zníti:

Jestliže se jediná osoba nebo společníci ve sporu domáhají v jedné žalobě několika nároků, sčítají se tyto nároky dohromady. Je-li však v téže žalobě spojeno několik nároků, z nichž žádný nepřevyšuje hranici stanovenou pro věcnou příslušnost okresních soudů, je příslušným okresní soud, i když součet těchto nároků tuto hranici převyšuje. Obdobně zůstává obsazení soudu samosoudcem nedotčeno, nepřevyšuje-li žádný z nároků před něj vznesených částku 2.000 Kč. Žádá-li se přebytek, jenž vychází ze srovnání vzájemných pohledávek obou stran, rozhoduje úhrnná výše pohledávek, jichž se dovolává žalobce k odůvodnění žádaného přebytku.

Touto novelisací mají býti odstraněny nejasnosti, které vznikají při posouzení otázky přípustnosti kumulace.

V zemích historických jde o § 55 jur. normy.

3. § 55 v znění čl. VII. zák. č. 161/1921 a čl. I. zák. 123/1923 doplňuje se v tom smyslu že před samosoudce mohou býti úmluvou stran u krajských soudů vzneseny i věci, které přesahují hodnotu 20.000 Kč. Řízení nemá býti více zmatečným, rozhodne-li místo samosoudce senát nebo místo senátu samosoudce. K vadnému obsazení soudu nesmí z moci úřed-